Актуальність методичного забезпечення досліджень, пов'язаних з промисловими зразками

Володимир Воліков

Канд. економ. наук, Дніпропетровський НДІСЕ, м. Дніпро, Україна,
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-4107-6277, e-mail: valdemar12@meta.ua

Запропоновано розробити практичний посібник «Дослідження, пов'язані з промисловими зразками» для судових експертів, який має стати додатковим засобом методичного забезпечення цього процесу.

Ключові слова: промисловий зразок; практичний посібник; судовий експерт.

Relevance of Methodological Provision for Research Related to Industrial Samples

Volodymyr Volikov

It is proposed to develop a practical guide "Research Related to Industrial Samples" for forensic experts, which should serve as an additional means of methodical support of this process.

Keywords: industrial sample; practical guide; forensic expert.

Промислові зразки стають об'єктом підвищеного інтересу та конфліктів. Многогранність об'єктів інтелектуальної власності потребує в кожному окремому випадку застосовувати різні методи для проведення судової експертизи. Актуалізоване методичне забезпечення (методики, практичні посібники та ін.) має передбачати оновлені критерії оцінювання індивідуального характеру, новизни та врахування сучасних стандартів і підходів до визначення зовнішнього вигляду виробу, ідентифікації його ознак, якими забезпечено обсяг правової охорони промислового зразка.

Розроблення навчально-методичного забезпечення для проведення досліджень, пов'язаних з промисловими зразками, до сьогодні залишається доволі актуальним. Більшість наявних методик розроблено до оновлення Закону України «Про охорону прав на промислові зразки» у 2020 році і не охоплює питань, пов'язаних з узгодженням (адаптацією) національного законодавства до вимог Європейського Союзу.

На основі аналізу публікацій, присвячених змінам в оновленому Законі України «Про охорону прав на промислові зразки» [1], можна визначити такі основні питання / труднощі, що виникають у судових експертів під час проведення експертизи (досліджень) промислових зразків [2—4]:

- визначення новизни та доведеність до загального відома промислового зразка;
- визначення обсягу правової охорони промислового зразка;
- критерії охороноздатності промислового зразка («є новим і має індивідуальний характер»);
- тлумачення понять «інформований користувач», «ступінь свободи автора», «кола, що спеціалізуються у відповідній галузі».

Із метою підвищення якості висновків судових експертів у сфері інтелектуальної власності пропонуємо розробити практичний посібник «Дослідження промислових зразків», який атестовані судові експерти матимуть змогу використовувати під час проведення судових експертиз або для підготовки чи підвищення кваліфікації фахівців у сфері інтелектуальної власності.

Відповідно до ДСТУ 3017:2015 практичний посібник — це «виробничо-практичне видання, що містить опис технології практичної діяльності, призначене для оволодіння якою-небудь професією, знаннями, навичками та (або) підвищування фахової кваліфікації й майстерності» [5].

У практичному посібнику планується розкрити основні поняття, необхідні під час проведення досліджень промислових зразків, зробити стислий аналіз методів, засад, технологій, документального супроводу й розглянути інші питання, пов'язані з проведенням судових експертиз та експертних досліджень промислових зразків.

© В. Воліков, 2024

Планується також приділити увагу дослідженню нових для української правозастосовної практики питань щодо визначення індивідуального характеру промислового зразка та критерії вважати особу, яка проводить експертизу, інформованим користувачем. На основі дослідження експертної практики заплановано запропонувати орієнтовний перелік питань, які можуть поставити на розв'язання судовим експертам за спеціальністю 13.4 «Дослідження, пов'язані з промисловими зразками».

Додаткової уваги потребує висвітлення питання свободи автора під час визначення індивідуального характеру промислового зразка, адже цей чинник має високу кореляцію з відмінностями між досліджуваними зразками для з'ясування їхньої індивідуальності. Проблема полягає в тому, що надані судовому експертові для порівняння зразки можуть бути неоднозначно відображені: наприклад, креслення одного проти фотографій іншого. Зважаючи на те, що експертові заборонено самому збирати докази та дані дослідження, така проблема потребує додаткового висвітлення в посібнику й відповідних методичних матеріалах. Отже, розроблення методичних рекомендації з урахування ступеня свободи автора є нагальною потребою судової експертизи.

Визначальним для розроблення практичного посібника є знаходження оптимального співвідношення між різними тематичними блоками, зокрема, викладанням теоретичних положень і практичного досвіду. Буде розглянуто механізм, порядок здійснення дослідження промислових зразків з урахуванням світового досвіду та вимог чинного законодавства України.

Практичний посібник буде розроблено відповідно до законодавчих актів України про видавничу діяльність, нормативно-правових документів Міністерства юстиції України й Міністерства освіти і науки України, державних стандартів України, нормативних документів Вищої атестаційної комісії України та законодавства у сфері інтелектуальної власності.

На думку авторського колективу, такий практичний посібник стане в пригоді судовим експертам, які проводять експертизи (дослідження), пов'язані з промисловими зразками, або планують атестуватись за відповідною експертною спеціальністю, а також іншим фахівцям, які працюють у сфері інтелектуальної власності.

Перелік джерел посилання

1. Про охорону прав на промислові зразки : Закон України від 15.12.1993 р. № 3688-XII (зі змін. та допов.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3688-12#Text (дата звернення: 15.03.2024).
2. Дорошенко О. Ф., Работягова Л. І. Дослідження обставин доведення промислового зразка до загального відома. *Судова експертиза об'єктів інтелектуальної власності: теорія і практика*. 2021. Вип. 7. С. 16—29. URL: http://ndiiv.org.ua/Files2/vydannia_2021/21.01_Sudova_7.pdf (дата звернення: 17.03.2024).
3. Тарасенко Л. Л. Новації щодо правової охорони промислових зразків. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія ПРАВО*. 2022. Вип. 70. С. 196—202. DOI: 10.24144/2307-3322.2022.70.29 (дата звернення: 17.03.2024).
4. Федоров А. А. Право інтелектуальної власності: новації 2020 / Торговая марка. URL: http://torgovaya-marka.odessa.ua/ru/pravo-intellektualnoj-sobstvennosti-novatsii-2002-ukr.html#B (дата звернення: 17.03.2024).
5. ДСТУ 3017:2015 Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять : затв. наказ. ДП «УкрНДНЦ» від 22.06.2015 р. № 61 [Чинний від 01.07.2016]. Київ, 2016. 38 с.